

LÄRARNAS UPPFATTNINGAR OM SVENSKUNDERVISNING VID
GRUNDLÄGGANDE YRKESUTBILDNING

Kandidatavhandling

Essi Palojärvi

Jyväskylän yliopisto

Institutionen för språk

Svenska språket

Våren 2015

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Humanistinen tiedekunta	Kielten laitos
Tekijä: Essi Palojärvi	
Työn nimi: Lärarnas uppfattningar om svenskundervisning vid grundläggande yrkesutbildning	
Aine: Ruotsin kieli	Kandidaatintutkielma
Vuosi: 2015	Sivumäärä: 25 + 3
<p>Tämän tutkielman tarkoitus on selvittää ammatillisen koulutuksen ruotsinopettajien mielipiteitä ruotsinopetuksesta ammatillisessa koulutuksessa. Tutkielmassa keskitytään erityisesti opettajien mielipiteisiin siitä, miten 1.8.2015 voimaan tulevat uudistuvat tutkintojen perusteet vaikuttavat ruotsinopetukseen sekä miten opettajat integroivat ruotsinopetusta ammatillisten aineiden opetukseen. Tutkielma toteutettiin keväällä 2015 kyselytutkimuksena ja siihen osallistui kuusi ammatillisen koulutuksen ruotsinopettajaa. Materiaali analysoitiin kvalitatiivisin menetelmin. Tutkimukseen osallistuvat opettajat olivat yksimielisiä siitä, että uudistuvat tutkintojen perusteet vaikuttavat ruotsinopetukseen. He kommentoivat muun muassa, että lähiopetustunnit vähenevät, opintojen sisältö muuttuu kompaktimmaksi ja opiskelijoiden itsenäisen työn määrä lisääntyy. Neljä tutkimukseen osallistuneesta kuudesta opettajasta oli myös sitä mieltä, että ruotsinopetuksen määrä ei ole riittävä ja että tutkintojen perusteiden asettamat osaamistavoitteet ovat liian korkeat opiskelijoiden taitotasoon nähden. Neljä kuudesta opettajasta vastasi integroivansa ruotsinopetusta ammatillisten aineiden opetukseen esimerkiksi opettamalla ammattikieltä, pitämällä suullisia näyttöjä autenttisissa työtilanteissa ja tekemällä yhteistyötä ammattiaineiden opettajien kanssa.</p> <p>Mahdollisia jatkotutkimusaiheita voisi olla opettajien mielipiteiden tutkiminen, kun tutkintojen perusteiden muutoksesta on kulunut muutama vuosi, sekä oppilaiden mielipiteiden tutkiminen siitä, miten kielten opintojaksoja voisi suorittaa erityisesti työhön liittyvissä tilanteissa.</p>	
Asiasanat: ammatillinen koulutus, integrointi, ammatillisten perustutkintojen perusteet, ammatillisesti suuntautunut kieltenopetus	
Säilytyspaikka: Jyväskylän yliopiston kirjasto / JYX-arkisto (elektroninen)	
Muita tietoja	

INNEHÅLL

1 INLEDNING	4
1.1 Syfte.....	4
2 TEORETISK BAKGRUND	6
2.1 Om svenskstudier vid grundläggande yrkesutbildning	6
2.2 Yrkesinriktad språkinläring	8
2.2.1 LSP/ESP.....	8
2.2.2 VOLL.....	9
2.3 Språkundervisningens integrering i undervisningen av de yrkesinriktade ämnena	10
3 METOD OCH MATERIAL.....	11
4 RESULTAT	12
4.1 Den nuvarande situationen med den obligatoriska studieperioden i svenska	12
4.2 Hur påverkar de nya grunderna för yrkesinriktade grundexamina svenskundervisningen?.....	14
4.3 De valfria studieperioderna i svenska vid grundläggande yrkesutbildning.....	17
4.4 Integrering av svenskundervisning som en del av de yrkesinriktade ämnena.....	18
4.5 Andra kommentarer om svenskundervisning vid grundläggande yrkesutbildning	20
5 SAMMANFATTANDE DISKUSSION	21
LITTERATUR	24
BILAGA: Enkäten till lärarna	26

1 INLEDNING

I min kandidatavhandling undersöker jag svenskundervisning vid grundläggande yrkesutbildning. I fokus är lärarnas inställningar till de förnyande grunderna för de yrkesinriktade grundexamina som träder i kraft 1.8.2015. Ytterligare intresserar jag mig för om lärarna integrerar svenskundervisning i undervisningen av de yrkesinriktade ämnena, och om de gör det, på vilka sätt.

När jag funderade på ett lämpligt tema för min kandidatavhandling märkte jag att ingen vid Jyväskylä universitet hade gjort kandidatavhandling om svenskundervisning vid grundläggande yrkesutbildning och blev intresserad av det. I pedagogiska studier är grund- och gymnasieutbildningen så starkt betonad att jag aldrig ens hade tänkt på att arbetet vid en yrkesläroanstalt är en beaktansvärd möjlighet. Efter att ha bekantat mig med den grundläggande yrkesutbildningen och hurdana krav grunderna för yrkesinriktade grundexamina ställer på svenskundervisningen, ansåg jag att det skulle vara ett fascinerande tema att undersöka lärarnas uppfattningar om och erfarenheter av svenskundervisningen. Temat är även aktuellt, eftersom de nya grunderna träder i kraft i augusti 2015 vilket förmodligen kommer att förändra undervisningen.

Svenskundervisningen vid grundläggande yrkesutbildning är ett tema som inte har undersökts mycket. Fokus på tidigare undersökningar har varit på lärarnas utbildning och yrkesstuderandenas motivation till att studera svenska. Ritva Kantelinen, professor vid Joensuu universitet, har gjort många undersökningar om ämnet, bland annat ”Kan yrkesstuderande svenska och vill de alls lära sig det?” (2011), *Ruotsin kielen opiskelumotivaatio ammatillisessa koulutuksessa* (1995) och *Ammatillisen koulutuksen kielenopettajan työ ja koulutustarve* (1998).

1.1 Syfte

Syftet med avhandlingen är att redogöra för lärarnas tankar om svenskundervisningens roll vid grundläggande yrkesutbildning. Mina forskningsfrågor är följande:

- Anser svensklärarna att mängden av undervisningen är tillräcklig i förhållande till de krav som de nuvarande (2013) grunderna för yrkesinriktade grundexamina ställer?
- Vad anser lärarna om studerandenas svenskkunskaper efter studieperioden i förhållande till de krav som de nuvarande grunderna för yrkesinriktade grundexamina ställer? När studerandena denna nivå enligt lärarna?
- Anser lärarna att förändringen i grunderna för yrkesinriktade grundexamina påverkar svenskundervisningen? Hur, i så fall?
- Integrerar lärarna svenskundervisning i undervisningen av de yrkesinriktade ämnena? I så fall, hur?

Mina hypoteser är att lärarna anser att studerandenas nivå av både skriftliga och muntliga svenskkunskaper efter kursen är låg i jämförelse med grundernas krav (som presenteras i kapitlet 2.1) och att en kompetenspoäng i svenska inte är tillräcklig för att studerandena skulle nå den nivån som grunderna ställer. Jag tror även att lärarna gärna skulle integrera svenskundervisning i undervisningen av de yrkesinriktade ämnena, men att de känner att det är svårt i praktiken att genomföra integreringen därför att studieperioden inte är tillräckligt omfattande.

I undersökningen deltog sex svensklärare vid yrkesläroanstalter som svarade på en finskspråkig enkät under februari månad. Enkäten skickades per e-post och den bestod av öppna frågor så materialet analyseras kvalitativt.

I följande kapitel kommer jag att presentera den teoretiska bakgrunden för denna avhandling. I kapitel 3 presenteras materialen och metoden som används i undersökningen och i kapitel 4 presenteras resultaten. Det sista kapitlet är en sammanfattande diskussion om det som framkommer i undersökningen.

2 TEORETISK BAKGRUND

2.1 Om svenskstudier vid grundläggande yrkesutbildning

Efter den nioåriga allmänbildande grundläggande utbildningen kan man avlägga studentexamen vid ett gymnasium eller yrkesinriktad grundexamen vid en yrkesläroanstalt (Utbildningsstyrelsen 2015). Enligt lagen är den grundläggande yrkesutbildningens mål att ”ge studerandena de kunskaper och färdigheter som dessa behöver för att förvärva yrkesskicklighet samt för att utöva ett självständigt yrke” (Lag om yrkesutbildning 630/1998). Utbildningen ska alltså vara inriktad på arbetslivet. Därför skiljer sig språkundervisningen vid yrkesskolor från undervisningen vid den allmänbildande undervisningen. De obligatoriska målen för kunnandet i det andra inhemska språket är att studeranden kan ”använda det andra inhemska språket i sina arbetsuppgifter och i arbetsrelaterade interaktionssituationer” och att hen ”förstår de båda nationalspråkens och kulturernas betydelse i det mångkulturella Finland” (Utbildningsstyrelsen. Grunderna för yrkesinriktad grundexamen, förkortas vidare i texten GYG, 2014: 241).

De nya grunderna för yrkesinriktade grundexamina träder i kraft 1.8.2015 vilket betyder stora förändringar inom alla dessa examina. Studierna kommer att omfatta 180 kompetenspoäng i stället för de nuvarande 120 studieveckorna. Alla yrkesläroanstalter har på gång förnyandet av läroplaner som betyder nytt tänkande när det gäller studerandenas kunnande, t.ex. hur man mäter och bedömer studerandenas kunnande med nya mått och hur många klassrumsundervisningstimmar en kompetenspoäng ska omfatta.

Grundexamen som avläggs som grundläggande yrkesutbildning består av yrkesinriktade examensdelar (135 kompetenspoäng), gemensamma examensdelar (35 kompetenspoäng) och fritt valbara examensdelar (10 kompetenspoäng). Studieperioderna bedöms enligt skalan Nöjaktiga N1, Goda G2 och Berömliga B3. (GYG 2014.) Den obligatoriska studieperioden i svenska hör till gemensamma examensdelar och omfattar en studievecka eller från och med 1.8.2015 en *kompetenspoäng*. Studieperioden i svenska tillhör alla yrkesinriktade grundexamina. I de kommande grunderna för yrkesinriktade grundexamina som träder i kraft 1.8.2015 motsvarar inläring och bedömning av språk vitsordet goda G2 på nivåskalan för *den allmänna europeiska referensramen för undervisning, inläring och bedömning av språk* färdighetsnivån A2.2 i hör- och läsförståelse och färdighetsnivån A2.1 i tal och skrivning

(GYG 2014). I de nuvarande grunderna för yrkesinriktade grundexamina är kraven A1.3-A2.1 i hör- och läsförståelse såsom i tal och skrivning (GYG 2013). Med andra ord betyder det att de kommande grunderna ställer högre krav för studerandenas kunnande, medan klassrumsundervisningstimmar förmodligen minskar.

En av de stora utmaningarna för svensklärare vid yrkesläroanstalter är att under bara en studieperiod försöka hinna förbättra studerandenas kunskaper i svenska och samtidigt att lära ut viktiga ord och uttryck som studerandena kan tänkas behöva för att klara sig i arbetsrelaterade interaktionssituationer på svenska. Kantelinen (2011: 49) konstaterar att 74,6% av lärarna som deltog i hennes undersökning ansåg att studerandenas kunskaper i svenska inte var tillräckliga i förhållande till arbetslivets behov då de avlägger yrkesutbildningen. 40,8% av studerandena var av samma åsikt om sina egna språkfärdigheter. Kantelinen (2011: 49) förklarar att denna klyfta mellan de kunskaper som studerandena har nått efter den obligatoriska kursen i svenska och de kunskapskrav som ställs på dem i arbetslivet beror på två faktorer: för det första har några av studerandena för låg kunskapsnivå i svenska efter den grundläggande utbildningen och för det andra räcker den nivå som grunderna till yrkesinriktade grundexamina ställer, det vill säga A1-A2-nivån, nödvändigtvis inte till arbetslivets behov. Både lärarna och studerandena som deltog i Kantelinens (2011) undersökning ansåg att språkfärdigheterna är allmänspråkliga och att den yrkesmässiga fördjupningen saknas eller inte är tillräcklig.

De yrkesinriktade grundexamina ger behörighet för fortsatta studier vid yrkeshögskolor och universitet. Där förmodas ändå att studenter har minst B1 som utgångsnivå i svenska. Yrkesutbildningens målnivå i svenska är alltså inte tillräcklig i relation till vad det krävs som utgångsnivå vid yrkeshögskolan (Kantelinen 2011: 43). Enligt Väyrynen (2001: 17) har många yrkeshögskolor redan märkt att en del av de studerandena som har avlagt yrkesinriktad grundexamen inte har tillräckliga språkkunskaper för fortsatta studier. Kantelinen (2011: 43) konstaterar att finskspråkiga studerande har teoretiskt sett en möjlighet att läsa mera svenska inom ramen för yrkesinriktade valfria studier, men att det är ganska sällsynt att det verkligen arrangeras valfria svenskstudier. Det som kan vara svårt för svensklärare vid yrkesläroanstalter är att motivera studerandena att upprätthålla och förbättra sina svenskkunskaper även efter den obligatoriska studieperioden i svenska.

2.2 Yrkesinriktad språkinläring

Enligt Kantelinen (1995: 29) är språkundervisning vid yrkesinriktad utbildning ett typiskt exempel på undervisning av främmande fackspråk. Dess syfte är att utveckla yrkesmässiga språkkunskaper och språkkunskaper som behövs i fortsatta studier. Kantelinen (2000: 99) anser även att språkstudierna vid yrkesinriktad utbildning baserar sig på studerandens blivande yrkesområde och de konkreta behov som anknyter till studerandet av det. Enligt Strevens (1998a: 2, citerad i Kantelinen 1995: 29) är fackspråklig språkundervisning planerad till att besvara de specifika behov i språkinläringen som studeranden har. Jag kommer att behandla de två olika betraktelsesätten, *LSP/ESP* och *VOLL*, för yrkesinriktad språkinläring i de följande två avsnitten.

2.2.1 LSP/ESP

English for Specific Purposes, 'engelska för specifika ändamål' (ESP), har sina rötter på 1960-talet då engelskan hade blivit det internationella språket inom teknologi och näringsliv och många började behöva kunskaper i engelska i sitt jobb eller i sina studier (Hutchinson & Waters 1987: 6). ESP har alltid betonat praktiskhet och dess huvudvikt är att förbereda inlärarna att kommunicera effektivt i de uppdrag som de har i sina studier eller arbeten (Dudley-Evans & St John 1998: 1). Enligt Hutchinson & Waters (1987: 19) borde ESP ses som ett *betraktelsesätt* i stället för en produkt. Fundamentet med hela ESP är frågan 'varför behöver inläraren lära sig språket?' Därför är ESP ett betraktelsesätt för språkundervisning där innehållet och metoderna baserar sig på inlärares anledning till att lära sig språket. ESP har traditionellt delats in i två huvudområden: *English for Academic Purposes* (EAP) och *English for Occupational Purposes* (EOP) (Dudley-Evans & St John 1998: 5).

Enligt Robinson (1991: 2) har ESP flera karakteristiska drag. Det är *målinriktat*, eftersom studerandena inte studerar språket för allmänt intresse utan därför att de eventuellt behöver språket i sina studier eller arbeten. Undervisning inom ESP *baserar sig på studerandenas behov*. Dessutom är ESP vanligtvis *begränsat till en viss tidsperiod* och studerandena är vanligtvis *vuxna*. Det antas vanligen även att studerandena redan har studerat språket några år.

2.2.2 VOLL

Termen *Vocationally Oriented Language Learning* (VOLL) skapades inom Europarådets projekt *Language Learning for European Citizenship* som genomfördes under 1989-1996. Enligt Egloff & Fitzpatrick (1997: 2) placerar sig VOLL mellan *Languages for General Purposes* (LGP) som lärs ut i skolan och *Languages for Specific Purposes* (LSP) som lärs ut i arbetsrelaterade sammanhang. Det är inriktat mot de yrkesinriktade aspekterna i inlärares liv, men det är inte begränsat till bara de krav som arbetsplatsen ställer. VOLL innehåller även alla språk så det är inte begränsat till bara engelskundervisning (Vogt 2009: 66).

Enligt Egloff & Fitzpatrick (1997: 2) är syftet med VOLL att inlärares blir intresserad av att använda sina språkkunskaper både i arbetslivet och i sitt privata liv. Vogt & Kantelinen (2012: 2) anser att VOLL förbereder inlärares för de språkliga utmaningarna i deras (arbets-) liv och uppmuntrar dem att delta i livslång inläring. Enligt Vogt & Kantelinen (2012: 4) är det inte förnuftigt att skilja arbetet från andra delar av livet i yrkesmässiga språkstudier, eftersom språkundervisningen borde erbjuda mångsidiga språkkunskaper samt verktyg till livslång inläring. Den största fördelen med VOLL är att inlärares blir motiverade av att lära sig språk, eftersom de kan förknippa språkuppgifter med sina erfarenheter och kunskaper i undervisningen eller i arbetet (Egloff & Fitzpatrick 1997: 19).

VOLL har följande principer: det är holistiskt, inlärarescentrerat, innehållsbaserat, aktionsorienterat, projektbaserat, kooperativt, interkulturellt, reflektivt och autonomt (Egloff & Fitzpatrick 1997: 15). VOLL är *holistiskt*, eftersom det ser språkinläringen som en process som påverkar hela personen när hen talar på ett främmande språk (Egloff & Fitzpatrick 1997: 15). Enligt Vogt (2009: 67) är kommunikationen viktigare än att lära sig ämnesspecifika ordlistor. Egloff & Fitzpatrick (1997: 16) ser VOLL som *inlärarescentrerat*, eftersom det utgår från inlärares krav och önskemål för språkinläring, och *innehållsbaserat*, eftersom inläringssituationer lätt kan kopplas till verkliga situationer i arbetslivet. *Den aktionsorienterade* synvinkeln syns i VOLL så att språket inte längre är isolerat utan autentisk kommunikation i arbetet betonas: det främmande språket kan behövas t.ex. till brev, e-post och instruktioner. Därtill är VOLL *projektbaserat*, eftersom språket integreras i större arbetsuppgifter. Projektarbete kräver även samarbete i grupper och den *kooperativa* synvinkeln syns i VOLL så att inlärares tar sina specialkunskaper om ämnet till språkinläringssituationer. VOLL har två olika synvinklar: att ha yrkesmässig behörighet och personlig utveckling, och principen om *interkulturell* inläring beaktar båda två. VOLL kan

erbjuda konkret arbetserfarenhet i ett internationellt område, vilket kan leda till mer flexibilitet och rörlighet. VOLL är *reflektivt* och *autonomt*, eftersom det vanligtvis finns en begränsad mängd av klassrumsundervisningstimmar så inläraren måste lära sig att lära sig språket även utanför klassrummet. Det betyder att inläraren lär sig olika metoder, strategier och aktiviteter som hen kan anpassa till språkinläringen. (Egloff & Fitzpatrick 1997: 16-18.)

2.3 Språkundervisningens integrering i undervisningen av de yrkesinriktade ämnena

Språkundervisningen vid den grundläggande yrkesutbildningen har varit obligatorisk sedan 1980-talet. Redan från början har språkundervisningens mål varit praktiska och yrkesbranschriktade. Det strävs efter att språkinläringen integreras som en tätt sammanlänkad del av studierna och den generella yrkeskompetensen. (Kantelinen 2000: 95-97.) Det finns skäl att tro att studerandena förstår bättre i vilka situationer i arbetslivet de kan behöva sina språkkunskaper om språkstudierna integreras i de yrkesinriktade studierna.

Takala (2004: 14) konstaterar att termen *integration* har använts mycket i pedagogisk och utbildningsrelaterad diskussion under de senaste åren, men då har det mest diskuterats om integreringen av specialundervisning och elever med särskilda behov i grundutbildningen. Med integrering menar jag i denna avhandling att språkinläringen inte bara sker som separat inlärningsmoment under lektionerna i den obligatoriska studieperioden i svenska utan att den anknyts till konkreta inlärningsituationer.

Enligt Takala (2004: 10) lär sig inläraren bäst när det nya anknyts till det tidigare inlärd och till inlärarens egen världsbild och erfarenheter. Det är även viktigt att det används konkreta och praktiska exempel ur det riktiga livet. Lärarens roll är att stötta inläraren så att hen kan tillämpa gammal information i den nya.

Tarkoma (2004: 6) konstaterar att fördelen med integrerad inläring är att olika delar av kunskaper förenas och blir en fungerande helhet av kunskaper. Med integreringen lär man sig viktiga kunskaper som behövs i arbetslivet, till exempel att kunna samarbeta och göra projektarbeten. Integreringen kräver ändå att lärarna känner till skolans läroplan väl och att lärarna känner till innehållet av olika ämnen (Takala 2004: 18). Dessutom kräver integreringen av språkundervisningen i undervisningen av de yrkesinriktade ämnena samarbete mellan lärarna (Hämäläinen 2001:27).

Hämäläinen (ibid.: 27) konstaterar att integreringen av språkundervisning i yrkesrelaterade ämnen kan vara ett sätt att motivera studerande, eftersom det då uppstår ett mer konkret behov av att kunna språk. Enligt Hämäläinen (ibid.: 27) är det viktigt att man knyter språkkunskaperna till så många situationer (såsom arbetsrelaterade situationer och situationer i vardagslivet) som möjligt, för då stannar kunskaperna bättre i långtidsminnet. Idealsituationen är att varje lärare bidrar med sin ämnesexpertis till ett visst tema så att studerandens kunskaper i ämnet förbättras som helhet hela tiden. Hämäläinen ger några förslag hur man kan integrera språkundervisningen i annan undervisning: studerandena kan till exempel berätta om sin arbetsplats, berätta om någon arbetsprocess, skriva en rapport om sin inlärning i arbetet eller till och med skriva en del av sitt lärdomsprov på ett främmande språk. (Hämäläinen 2001: 27-30.)

3 METOD OCH MATERIAL

Jag samlade in materialet med hjälp av en enkät, eftersom jag ansåg det att vara det bästa sättet att få många svar från olika orter i Finland och dessutom är det lättare och snabbare för lärarna än till exempel att delta i en intervju. Jag skickade en finskspråkig enkät per e-post till 35 svensklärare vid yrkesskolor runt om Finland i februari. Informanterna i min undersökning består av de sex svensklärare som svarade på enkäten. Jag försökte göra så lätt som möjligt för lärarna att svara och de kunde svara direkt per e-post eller ladda ner ett Word-dokument, fylla i det och skicka det tillbaka till mig. Lärarna använde båda metoderna så det visade sig vara bra att ha de två alternativa sätten att svara på enkäten.

I e-posten presenterade jag mig själv och berättade temat till min kandidatavhandling. Enkäten var på finska, eftersom jag ansåg det att vara snabbare och lättare för lärarna att svara på finska. Om enkäten hade varit på svenska skulle lärarna kanske ha tänkt att de inte orkar formulera sina svar på svenska eller att det tar för mycket tid och så skulle jag möjligtvis inte ha fått så många svar.

Enkätfrågorna är öppna frågor så undersökningen är kvalitativ. På många frågor fick informanterna först svara antingen ”ja” eller ”nej” och sedan argumentera sina svar. Jag ansåg att sådana frågor där informanterna får svara på öppna frågor skulle vara nyttigare för

avhandlingen för då styr jag inte deras svar utan de får själva berätta om sina uppfattningar om och erfarenheter av ämnet. För att vara säker på att mina enkätfrågor var väl formulerade visade jag min enkät för de andra kandidatseminariedeltagarna och kurshandledaren och bad dem att kommentera den innan jag skickade den slutliga versionen till informanterna. Det var nyttigt att få konstruktiv feedback som hjälpte mig att formulera de slutliga enkätfrågorna.

4 RESULTAT

I detta kapitel presenterar jag resultaten av min undersökning. Informanterna består av sex kvinnliga svensklärare vid yrkesläroanstalter runt om i Finland. De är av olika åldrar och arbetar med många olika grundexamina. De har alla arbetat redan flera år vid den grundläggande yrkesutbildningen. Resultaten genomgås en enkätfråga åt gången och resultatdelen består av fem delar: Den nuvarande situationen med den obligatoriska studieperioden i svenska, hur de nya grunderna för yrkesinriktade grundexamina påverkar svenskundervisningen, de valfria studieperioderna i svenska vid grundläggande yrkesutbildning, integrering av svenskundervisning som en del av de yrkesinriktade ämnena och andra kommentarer om svenskundervisning vid grundläggande yrkesutbildning. Den ursprungliga enkäten är på finska och finns som bilaga men till resultatdelen har jag översatt frågorna fritt till svenska.

4.1 Den nuvarande situationen med den obligatoriska studieperioden i svenska

I det följande kommer jag att redogöra för lärarnas enkätsvar på frågorna om den nuvarande situationen med den obligatoriska studieperioden i svenska.

1. Hur många klassrumsundervisningstimmar har den obligatoriska studieperioden i svenska i din läroanstalt nu?

Antalet klassrumsundervisningstimmar i informanternas läroanstalter varierar mellan 26-30 timmar. Tre av informanterna svarade att de har 28 klassrumsundervisningstimmar i den

obligatoriska studieperioden i svenska, en har 26 timmar, en har 26-28 timmar och en har 26-30 timmar.

2. Anser du att antalet klassrumsundervisningstimmar är tillräckligt när man tar hänsyn till de mål som grunderna för yrkesinriktade grundexamina ställer?

Två av informanterna svarade att antalet klassrumsundervisningstimmar är tillräckligt många och fyra svarade att det inte är tillräckligt. De som svarade ”ja” motiverade sin åsikt med att kunskapsmålen är ganska låga och att man under 28 undervisningstimmar hinner gå igenom allt som är ”obligatoriskt”, men att det är svårt att i verkligheten uppnå sådana språkkunskaper som kunskapsmålen ställer. Två som svarade ”nej” kommenterade att studerandenas utgångsnivå vanligtvis är ganska låg efter grundskolan:

- (1) ”Peruskoulussa opiskeltu kovin vähän ja pohja jäänyt heikoksi murrosiän myrskyissä.”
”Man har studerat mycket lite i grundskolan och grunderna (i språket) har förblivit svaga i den stormiga puberteten.”

Den tredje informanten som svarade att antalet klassrumsundervisningstimmar inte är tillräckligt stort kommenterade att man inte hinner koncentrera sig på att djupgående bekanta sig med fackspråket och den fjärde tog fram svenskkunskapernas otillräcklighet i fortsatta studier:

- (2) ”Jatko-opintoja silmällä pitäen tuntimäärä on todella pieni, toki ammatillisia kurseja on joillakin aloilla ainakin yksi, liiketaloudessa useampi.”
”Om man beaktar fortsatta studier så är antalet undervisningstimmar väldigt litet, dock några studieinriktningar har minst en yrkesmässig kurs, företagsekonomi har flera.”

3. I de nuvarande grunderna för yrkesinriktade grundexamina (GYG 2013) är kunskapsmålet i den obligatoriska studieperioden i svenska för vitsordet G2 färdighetsnivån A1.3-A2.1 enligt nivåskalan för den allmäneuropeiska referensramen för undervisning, inlärning och bedömning av språk. Anser du att målet för kunskapsnivån är a) för lågt, b) delvis lagom högt, c) fullständigt lagom högt, d) lite för

högt eller e) klart för högt när man tar hänsyn till studerandenas genomsnittliga färdighetsnivå?

Två av informanterna ansåg att målet för kunskapsnivån är delvis lagom högt, två ansåg att det är lite för högt och två att det är klart för högt. Två informanter kommenterade att det finns stora skillnader mellan studerandenas kunskapsnivåer. En hade lagt märke till studerandenas försämrade svenskkunskaper:

- (3) ”Peruskoulusta suoraan tulevien opiskelijoiden ruotsin taidot tuntuvat vuosi vuodelta heikkenevän, eikä kyse ole vain tästä oppilaitoksesta, sillä olen opettanut muuallakin ammattikoulussa ja eri aloilla. Usein kuulee juttua, että ruotsi on päästy läpi niin, että oppilas on opetellut 20 sanaa ja niistä on kysytty 10. Usein paremmat taidot ovat opiskelijoilla, joilla on jopa 20 vuotta ruotsin opiskelusta.”
- ”De studerande som kommer direkt från grundskolan verkar ha allt sämre svenskkunskaper år efter år, och det gäller inte bara i den här läroanstalten, för jag har undervisat även i andra yrkesskolor och inom olika branscher. Ofta hör man att studeranden har avlagt kursen i svenska så att studeranden har lärt sig 20 ord och av dessa ord har det frågats 10. Ofta har de studerande som har studerat svenska för t.o.m. 20 år sedan bättre svenskkunskaper (än de som kommer direkt från grundskolan).”*

4.2 Hur påverkar de nya grunderna för yrkesinriktade grundexamina svenskundervisningen?

Frågorna i det följande behandlar lärarnas uppfattningar om hur de nya grunderna för yrkesinriktade grundexamina påverkar svenskundervisningen.

4. I de nya grunderna för yrkesinriktade grundexamina som träder i kraft 1.8.2015 förhöjs den färdighetsnivån som förutsätts av studerandena. På nivåskalan för den allmänneuropeiska referensramen för undervisning, inläring och bedömning av språk motsvarar vitsordet goda G2 färdighetsnivån A.2.2 i hör- och läsförståelse och

färdighetsnivån A.2.1 i tal och skrivning. Anser du att denna förhöjning av kravnivån påverkar svenskundervisningen? I så fall, hur?

Tre av informanterna ansåg att förhöjningen av kravnivån påverkar svenskundervisningen och tre ansåg att den inte påverkar. Två kommenterade att den inte påverkar mycket om klassrumsundervisningstimmarna blir färre. En informant trodde att vitsorden blir sämre på grund av det minskade antalet klassrumsundervisningstimmar. En ansåg att det inte finns någon möjlighet att nå målet, eftersom antalet klassrumsundervisningstimmar blir mindre och kravnivån blir högre. Hon påpekade att man inte kan lära sig snabbare än tidigare. En tyckte att nästan alla elevers grundkunskaper i svenska är mycket låga, så det blir mycket svårt att nå kravnivån.

5. I de nya grunderna för yrkesinriktade grundexamina som träder i kraft 1.8.2015 förändras studieveckorna till kompetenspoäng. Studieperioden som tidigare omfattade en studiepoäng blir en studieperiod som omfattar en kompetenspoäng. Anser du att detta påverkar

a) mängden av klassrumsundervisningen?

Fem informanter svarade att förnyandet av grunderna för yrkesinriktade grundexamina påverkar mängden av klassrumsundervisningen. De kommenterade alla att antalet klassrumsundervisningstimmar blir mindre. En informant kunde inte säga om detta påverkar mängden av klassrumsundervisningen.

b) mängden av studerandens självständiga studier?

Fem informanter svarade att detta påverkar mängden av studerandens självständiga studier. De kommenterade att det blir mera självständiga studier och att studierna övergår mera till inläring i arbetet. En kommenterade att det sannolikt händer så att en del av eleverna gör de självständiga uppgifterna och en del inte. En informant svarade att det inte påverkar mängden av studerandens självständiga studier och hon kommenterade att de som är motiverade och redan har en bra grund i svensk kunskaper studerar mera självständigt, medan de som inte har en bra grund och ingen motivation lär sig mindre.

c) innehållet av undervisningen?

Fyra informanter svarade att innehållet i undervisningen blir mer begränsat och kompakt. En tyckte även att det blir mer arbetslivsinriktat. En informant svarade att denna förändring i

grunderna för yrkesinriktade grundexamina inte påverkar innehållet av undervisningen och en kunde inte säga.

d) arbetsmetoderna under studieperioden?

En informant svarade att arbetsmetoderna under studieperioden inte förmodligen förändras. En svarade att de inte förändras och kommenterade att det inte finns tid för mångsidiga arbetssätt, eftersom många elevcentrerade arbetsmetoder kräver tid. Fyra informanter svarade att arbetsmetoderna under studieperioden förändras. En kommenterade att det blir fler hemuppgifter, en tyckte att teorin övergår mer till praktiken, en ansåg att klassrumsundervisning och distansuppgifter blir annorlunda och en svarade att hon skulle behöva gå igenom innehållet i studieperioden snabbare och att eleverna skulle lära sig praktiken på egen hand.

e) mängden av lärarens arbete?

Fem informanter tyckte att mängden av lärarens arbete blir större. De kommenterade att man måste förbereda flera uppgifter och att mer tid går åt korrigeringen av uppgifterna. Man måste även komma på nya sätt att arbeta, eftersom det inte finns mycket färdigt material. En påpekade även att studerandena och grupperna förändras hela tiden på grund av de korta studieperioderna.

f) gruppstorlekarna?

Tre informanter kunde inte säga om förändringen från studieveckor till kompetenspoäng påverkar gruppstorlekarna. Tre informanter trodde att det blir större grupper.

g) annat, vad?

En informant ansåg att det är svårt att undervisa blandade grupper (studerandena från olika grundexamina), eftersom det blir svårare att integrera innehållet i deras studieinriktning. En tyckte att förändringen kan vara bra för dem som har svårigheter med inläring och som har det svårt att koncentrera sig på skolgången, medan den kan orsaka problem för andra som skulle vilja lära sig med traditionella metoder.

h) har du andra kommentarer?

En av informanterna kommenterade att hon går i pension i augusti, så hon visste inte allt om förändringen. En tyckte att förändringen av grunderna för de yrkesinriktade grundexamina påverkar lärarnas motivation till att arbeta vid yrkesutbildningen.

6. Anser du att en kompetenspoäng i svenska är tillräcklig för att studenterna ska nå den färdighetsnivån som krävs?

En informant kunde ännu inte säga om en kompetenspoäng i svenska är tillräcklig för att studerandena ska nå den färdighetsnivån som krävs. Fem informanter tyckte att den inte räcker. De kommenterade att man inte lär sig så snabbt, att klassrumsundervisningstimmarerna är för få och att många gånger får man börja från en elementär nivå så man hinner inte långt under några få timmar. En tyckte att två studieperioder i svenska skulle vara nyttigt:

(4) ”Esimerkiksi 16 h kontaktia on aivan liian vähän. Jo nyt on vaikeaa saavuttaa taitotasoa. Rehellisesti sanoen kaksi ruotsin kurssia ehkä auttaisi asiaa”

”Till exempel 16 timmar kontaktundervisning är klart för lite. Redan nu är det svårt att nå färdighetsnivån. Ärligt talat skulle två studieperioder i svenska kanske hjälpa.”

4.3 De valfria studieperioderna i svenska vid grundläggande yrkesutbildning

I frågor nummer 7 och 8 utredas vad informanterna anser om de valfria studieperioderna i svenska vid grundläggande yrkesutbildning.

7. Ordnas det extra/valfria studieperioder i svenska i din skola? Om det ordnas, förverkligas de?

Fyra informanter svarade att det inte ordnas extra eller valfria studieperioder i svenska i deras skola. Två svarade att det erbjuds sådana kurser, men en av dem kommenterade att de inte förverkligas. Den andra kommenterade att de förverkligas ibland.

8. De som studerar vid tredje stadiets utbildning förutsätts att ha färdighetsnivån B1 i svenska på nivåskalan på den allmänuropeiska referensramen för språk. Beaktas detta på din läroanstalt så att de studenter som ska studera vidare har möjligheter att nå nivå B1 i sina språkkunskaper? Om man beaktar detta, på vilket sätt?

Fyra informanter svarade att studerandenas språkutveckling till färdighetsnivån B1 inte beaktas i deras läroanstalt. En kommenterade dock att det finns planer om att bilda en yrkeshögskolelinje som skulle ingå i valfria studier. Två informanter svarade att studerandena i deras skola har möjlighet att välja en valfri eller flera valfria studieperioder i svenska. I den ena informantens skola förverkligas studieperioden vanligtvis inte, eftersom det inte finns tillräckligt många som väljer den.

4.4 Integrering av svenskundervisning som en del av de yrkesinriktade ämnena

I det följande behandlas de frågor som angår integrering av svenskundervisning som del av de yrkesinriktade ämnena.

9. Integrerar du svenskundervisningen så att den blir som en del av de yrkesinriktade ämnena? Om du svarade ja, på vilket sätt?

Fyra informanter svarade att de integrerar svenskundervisningen så att den blir som en del av de yrkesinriktade ämnena. En informant kommenterade att de studerar fackspråket och besöker arbetsplatser. En konstaterade att de håller muntliga yrkesprov i genuina arbetssituationer och håller lektioner gemensamt med lärarna i de yrkesinriktade ämnena. Den tredje kommenterade att innehållet i studieperioden i svenska planeras så att den liknar studier i yrkesämnena. Några yrkesämneslärare har även tagit med en svenskspråkig del i övningarna i sin undervisning. Den fjärde informanten svarade att merparten av sakerna integreras i de yrkesinriktade ämnena, till exempel när studerandena lär sig att formulera affärsbrev eller dokument så lär de sig även hur de formuleras på svenska.

En informant svarade att hon inte integrerar svenskundervisningen i de yrkesinriktade ämnena och en kommenterade att hon inte integrerar svenskundervisningen nu men möjligen i framtiden kommer hon att göra det.

10. Anser du att svenskundervisning borde integreras i undervisning av yrkesinriktade ämnen, eller borde den hållas som en självständig, separat studieperiod?

Fyra informanter svarade att svenskundervisningen borde integreras i undervisningen av de yrkesinriktade ämnena, en svarade att den inte borde integreras och en svarade att ”både och”.

Den som svarade ”både och” kommenterade att man borde använda båda metoderna om det bara finns tillräckligt med resurser. Den som svarade att svenskundervisning inte borde integreras i undervisning av yrkesriktade ämnen konstaterade att man förstås måste integrera innehållet, men att det absolut borde hållas en separat studieperiod i svenska.

En informant som svarade att svenskundervisningen borde integreras i undervisningen av de yrkesinriktade ämnena kommenterade att integrationen är en bra idé om båda lärarna förbinder sig till det. Hon ansåg även att svenskläraren skulle kunna hålla en del av lektionerna ensam och en del skulle kunna hållas med yrkesämnesläraren. Den andra informanten tyckte att man delvis borde integrera svenskundervisningen och att svenskläraren borde undervisa tillsammans med yrkesämnesläraren den delen av studieperioden som integreras. Den tredje ansåg att den praktiska synvinkeln motiverar studerandena och den fjärde informanten tyckte att allt borde integreras, eftersom man då lär sig mycket mer effektivt.

11. Vilka fördelar eller nackdelar finns det med att integrera svenskundervisning i undervisning av de yrkesinriktade ämnena enligt dig?

Informanterna kommenterade att fördelarna med att integrera svenskundervisningen i undervisningen av de yrkesinriktade ämnena är att det blir klart för studeranden varför man lär sig språket och att studeranden förstår sambandet mellan svenskan och det yrkesmässiga temat. De tyckte även att praktiken visar vilka kunskaper det behövs och att genuina och praktiska (inlärnings)situationer motiverar studerandena. Studerandena kommer ihåg ordförrådet bättre med hjälp av praktiska exempel.

Nackdelarna med integreringen är enligt informanterna att det tar tid från klassrumsundervisningen och att det fackliga ordförrådet kan vara så svårt att elever med svagare kunskaper kan ha svårt att lära sig det. De undrade också om det finns resurser, om det är möjligt att anställa två lärare till en undervisningssituation och om samarbetet mellan svensklärarna och yrkesämneslärarna fungerar. En påpekade att om samarbetet planeras dåligt, kan yrkesämnesläraren köra över och inte beakta de krav som språkinläringen ställer. En kommenterade att om det inte finns en separat studieperiod i svenska är det omöjligt att planera ett schema. Hon ansåg även att samordnad undervisning är för dyrt och onödigt.

4.5 Andra kommentarer om svenskundervisning vid grundläggande yrkesutbildning

I min sista enkätfråga frågade jag om lärarna har något annat att kommentera om svenskundervisningen vid den grundläggande yrkesutbildningen. En informant upprepade sin åsikt om att det finns för få klassrumsundervisningstimmar. Den andra informanten tog fram att svenskundervisningens utveckling går mot det sämre hela tiden:

- (5) “Tunteja vähennetään, ryhmäkoot kasvavat, ja opojen ym. suunnalta tulee viestiä, että opiskelijat pitäisi päästää läpi oikeastaan ilman kunnollisia suorituksia. Taistele siinä nyt tuulimyllyjä vastaan, jos opiskelija ei millään osaa ja opi, ja valmistuminen on enää yhdestä ruotsin opintoviikosta kiinni... Jos oikeasti verrataan sitä, että lukioarvosanalla 7 voidaan tehdä osaamisentunnustaminen, ja se vastaisi meillä arvosanaa H2, niin todellisuudessa se ei pidä paikkaansa. Kokemukseni mukaan opiskelija, jolla on lukiossa ollut ruotsi 5 tai 6 osaa sitä huomattavasti paremmin kuin T1 edestä, jota arvosana vastaa täällä. Ovat saaneet kolmosiakin.”

“Antalet undervisningstimmar minskar, gruppstorlekarna blir större och studiehandledarna meddelar att studerandena borde godkännas utan inga dugliga prestationer. Det är svårt att slåss mot väderkvarnar om studeranden inte kan något och inte lär sig något, och om det bara hänger på en studievecka om man blir färdig med studierna... Om man jämför att man med gymnasievitsordet 7 kan göra en erkännande av kunnande och det motsvarar vitsordet G2 hos oss (vid den grundläggande yrkesutbildningen), så i verkligheten stämmer det inte. Enligt min erfarenhet kan studeranden som har fått vitsordet 5 eller 6 på gymnasiet betydligt mera svenska än vad det motsvarande vitsordet N1 kräver. Några har även fått vitsordet B3.”

Två informanter påpekade svårigheten att motivera studerandena. En tyckte att bristen på motivation hindrar studerandena från att lära sig och den andra informanten ansåg att det är svårt att motivera studerandena speciellt i Östra Finland, eftersom man inte hör eller ser språket där. Hon tyckte att svenskan skulle kunna vara valfri med ryskan därför att valfrihet kan motivera studerandena.

5 SAMMANFATTANDE DISKUSSION

I detta kapitel sammanfattar jag de viktigaste resultaten som framkom i min undersökning om svenskundervisning vid grundläggande yrkesutbildning.

Min första forskningsfråga syftade till att ta reda på om svensklärarna anser att mängden av undervisningen är tillräcklig i förhållande till de krav som de nuvarande grunderna för yrkesinriktade grundexamina ställer. Fyra av sex informanter tyckte att mängden av undervisningen inte är tillräcklig. Detta stämmer överens med Kantelinens (2011: 49) undersökning där 74,6% av lärarna tyckte att studerandenas kunskaper i svenska inte var tillräckliga i förhållande till arbetslivets behov då de avlägger yrkesutbildningen.

Den andra forskningsfrågan koncentrerade sig på vad lärarna anser om studerandenas svenskkunskaper efter studieperioden i förhållande till de krav som de nuvarande grunderna för yrkesinriktade grundexamina ställer och om studerandena når denna nivå enligt lärarna. Fyra av sex informanter tyckte att kunskapsmålet i den obligatoriska studieperioden i svenska var för högt. De tog upp de stora skillnaderna mellan studerandenas kunskapsnivåer och studerandenas försämrade svenskkunskaper. Även Kantelin (2011: 49) konstaterar att några av studerandena har för låg kunskapsnivå i svenska.

Med min tredje forskningsfråga ville jag ta reda på om och hur lärarna anser att förändringen i grunderna för yrkesinriktade grundexamina påverkar svenskundervisningen. Lärarna var eniga om att förändringen kommer att påverka svenskundervisningen på något sätt. Kommentarer som framkom var att antalet klassrumsundervisningstimmar blir mindre, det blir mera självständiga studier, innehållet i undervisningen blir mer begränsat och kompakt, teorin övergår mer till praktiken och att mängden av lärarens arbete blir större.

Med min sista forskningsfråga ville jag upptäcka om lärarna integrerar svenskundervisningen i undervisningen av de yrkesinriktade ämnena, och om de gör det, på vilket sätt. Fyra av sex informanter integrerar svenskundervisningen så att den blir som en del av de yrkesinriktade ämnena. Några exempel som de gav på integrering var att de studerar fackspråket, besöker arbetsplatser, håller muntliga yrkesprov i autentiska arbetssituationer och samarbetar med yrkeslärarna. Informanterna ansåg att fördelarna med att integrera svenskundervisning i undervisningen av de yrkesinriktade ämnena är att studerandena då bättre förstår varför man lär sig språket och att genuina och praktiska inlärningssituationer motiverar dem. Detta stämmer överens med Hämmäläinen (2001: 27), som konstaterar att integreringen av

språkundervisningen i yrkesrelaterade ämnen kan vara ett sätt att motivera studerandena, eftersom det då uppstår ett mer konkret behov av att kunna språk.

Annat som framkom i min undersökning var att det inte är självklart att det ordnas valfria studieperioder i svenska även om studerandena i princip har en möjlighet att läsa en valfri studieperiod i svenska som del av valfria studier. Två av sex informanter svarade att det ordnas sådana studieperioder i deras yrkesläroanstalter, men att de inte vanligtvis förverkligas. Detta stämmer överens med Kantelinens (2011: 43) undersökning där det framkom att det är ganska sällsynt att det arrangeras valfria svenskstudier. Mina informanter ansåg även att om antalet klassrumsundervisningstimmar blir mindre, blir det mera självständiga studier och då ska inläraren själv ta ett större ansvar för studierna. Då blir det ännu viktigare för inläraren att lära sig att lära sig språket utanför klassrummet och att lära sig att använda olika inlärningsmetoder, -strategier och -aktiviteter som hen kan anpassa till språkinläringen. Detta stämmer överens med de reflektiva och autonoma principerna som VOLL (Egloff & Fitzpatrick 1997: 16-18) har. VOLL uppmuntrar även inlärarna att delta i livslång inläring (Vogt & Kantelin 2012: 2).

Jag anser att mina resultat stödde bra min hypotes om att lärarna anser att studerandenas nivå av både skriftliga och muntliga svenskkunskaper efter kursen är låg i jämförelse med de krav som grunderna för yrkesinriktade grundexamina ställer och att en kompetenspoäng i svenska inte är tillräcklig för att studerandena skulle nå den nivå som grunderna ställer. Mina resultat stämde inte helt överens med min andra hypotes som rörde integrering av svenskundervisning i undervisningen av de yrkesinriktade ämnena, eftersom det inte framkom i svaren att det skulle vara svårt i praktiken att genomföra integreringen. Lärarna hade olika exempel på hur de integrerar svenskundervisning och de hade hittat både fördelar och nackdelar med integreringen. Två av sex informanter svarade dock att de inte integrerar svenskundervisning i undervisningen av de yrkesinriktade ämnena. Enligt min bedömning är validiteten i min undersökning bra, eftersom det var möjligt att bedöma svaren i förhållande till den teoretiska bakgrunden och mina hypoteser.

Eftersom min undersökning bara hade sex informanter är reliabiliteten bara riktningsgivande och man kan inte dra långtgående slutsatser av undersökningsresultaten. Det var dock intressant och givande för mig att lägga märke till att min studie stämmer överens med Kantelinens (2011) undersökning och Hämäläinens (2001) artikel. Det kan antas att det skulle bli liknande resultat även med ett större antal informanter.

Jag anser att jag lyckades bra med min enkät och fick tillräckligt med svar och kommentarer till mina enkätfrågor. Enkät var en bra metod att få svar från olika delar av Finland. Det finns även några nackdelar att ha enkät som undersökningsmetod, eftersom det är omöjligt att veta om informanterna har svarat ärligt och om alla har förstått alla frågor på samma sätt. Eftersom de nya grunderna för yrkesinriktade grundexamina (GYG 2014) ännu inte är i kraft så kan det även vara möjligt att lärarna ännu inte vet hur förändringen kommer att påverka svenskundervisningen. Det framkom i några informanternas svar. Dessutom var det väntat att alla lärare som jag kontaktade inte skulle svara på min enkät.

Möjliga fortsatta forskningsområden skulle kunna vara att om några år undersöka lärarnas uppfattningar om hur förändringen i grunderna för yrkesinriktade grundexamina (GYG 2014) verkligen har påverkat svenskundervisningen. Man skulle kunna ha fler informanter och ta med studerandenas åsikter om hur de skulle vilja avlägga svenskstudier särskilt i arbetsrelaterade sammanhang. Detta kunde även vara en del av fortsatt undersökning kring integrering av svenskstudier i yrkesrelaterade ämnen.

LITTERATUR

Dudley-Evans, T. & St John, M. J. 1998. *Developments in English for Specific Purposes. A multi-disciplinary approach*. Cambridge: Cambridge University Press.

Egloff, G. & Fitzpatrick, A. 1997. Languages for Work and Life: The Council of Europe and Vocationally Oriented Language Learning (VOLL). I: Egloff, G. & Fitzpatrick, A. (red.): *Languages for Work and Life: The Council of Europe and Vocationally Oriented Language Learning (VOLL)*. Germany: Council of Europe.

Hutchinson, T. & Waters, A. 1987. *English for Specific Purposes. A learning-centered approach*. Glasgow: Cambridge University Press.

Hämäläinen, L. 2001. Kieltenopetus ammatillisella toisella asteella. I: Väyrynen, P. (red.): *Kaikki kieliä oppimaan. Opetusmenetelmiä ammatilliseen kielenopetukseen*. Opetushallitus, Moniste 6/2001.

Kantelinen, R. 1995. *Ruotsin kielen opiskelumotivaatio ammatillisessa koulutuksessa. Tutkimus koti- ja laitostalouden opiskelijoiden opiskelumotivaatiosta ja siihen yhteydessä olevista tekijöistä*. Joensuu: Joensuun yliopisto.

Kantelinen, R. 2000. Kieliopinnot ja kielenopettajan työ ammatillisessa koulutuksessa. I: Kaikkonen, P. & Korhonen, V. (red.): *Minne menet, kielikasvatus? Näkökulmia kielipedagogiikkaan*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, Opettajankoulutuslaitos.

Kantelinen, R. 2011. Kan yrkesstuderande svenska och vill de alls lära sig det? I: Juurakko-Paavola, T. och Palviainen, Å. (red.): *Svenskan i den finska skolan och högre utbildningen. Om kunskaper och motivation genom olika utbildningsstadier*. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu.

Lag om yrkesutbildning. (630/1998) <http://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1998/19980630> (Hämtad: 26.1.2015)

Robinson, P. 1991. *ESP TODAY: A Practitioner's Guide*. New York: Prentice Hall.

Strevens, P. 1988. ESP After Twenty Years: A Re-Appraisal. I: M. L. Tickoo (red.): *ESP: State of the Art*. Singapore: SEAMEO Regional Language Centre.

Takala, T. 2004. Ammatillisen äidinkielen opetuksen haasteet ja integrointi. I: Takala, T. & Tarkoma, E. (red.): *Ammatillinen äidinkieli ja integrointi*. Äidinkielen opettajain liitto. Helsinki.

Tarkoma, E. 2004. Förord. I: Takala, T. & Tarkoma, E. (red.): *Ammatillinen äidinkieli ja integrointi*. Äidinkielen opettajain liitto. Helsinki

Utbildningsstyrelsen. 2015. Utbildning och examina. http://www.utbildningsstyrelsen.fi/utbildning_och_examina (Hämtad: 25.3.2015)

Utbildningsstyrelsen. 2014. *Grunderna för yrkesinriktad grundexamen inom företagsekonomi*. http://www.oph.fi/download/162324_ge_inom_foretagsekonomi_01082015.pdf (Hämtad: 25.1.2015)

Utbildningsstyrelsen. 2013. *Grunder för yrkesinriktad grundexamen. Grundexamen inom företagsekonomi*. http://www.oph.fi/download/154257_Grundexamen_inom_foretagsekonomi_2013.pdf (Hämtad: 25.1.2015)

Vogt, K. Och Kantelinen, R. 2012. Vocationally oriented language learning revisited. *ELT Journal* 67/1. 62-69. <http://eltj.oxfordjournals.org/content/early/2012/08/31/elt.ccs049.full> (Hämtad: 1.2.2015)

Vogt, K. 2009. VOLL as Lifelong Learning: Matching Wants and Needs. I: Kantelinen, R. & Pollari, P. (red.): *Language Education and Lifelong Learning*. University of Eastern Finland. Philosophical Faculty. School of Applied Educational Science and Teacher Education.

Väyrynen, P. 2001. Ammatillisen kieltenopetuksen lähtökohtia toisella asteella. I: Väyrynen, P. (red.): *Kaikki kieliä oppimaan. Opetusmenetelmiä ammatilliseen kieltenopetukseen*. Opetushallitus, Moniste 6/2001.

BILAGA: Enkäten till lärarna

Essi Palojärvi

KYSELY

Jyväskylän yliopisto

essi.h.palojarvi@student.jyu.fi

12.2.2015

Hei, olen Essi Palojärvi ja opiskelen Jyväskylän yliopistossa ruotsin kielen opettajaksi. Teen kandidaatintutkimusta toisen asteen ammatillisen koulutuksen ruotsinopetuksesta. Tutkin, miten uudistuvat tutkinnon perusteet ja opetussuunnitelmat vaikuttavat ruotsin kielen opetukseen. Toisen asteen ammatillisen koulutuksen kieltenopetusta ei ole tutkittu paljoa, joten aiheesta on tärkeää saada ajankohtaista tietoa.

Toivon, että vastaisit kyselyyni torstaihin 26.2.2015 mennessä. Voit vastata suoraan alla oleviin kysymyksiin sähköpostissa tai voit ladata liitteenä olevan Word-dokumentin, vastata siihen ja lähettää sen minulle sähköpostina. Vastaamiseen menee noin 10 minuuttia. Alleviivaa vaihtoehtokysymyksistä vastauksesi. Avoimissa kysymyksissä on vastauskohta merkitty sanalla Vastaus: tai Perustelut:. Kaikki vastaukset käsitellään täysin anonymisti ja niitä käytetään vain kandidaatintutkimukseeni.

Kysymykset:

Montako vuotta olet toiminut toisen asteen ammatillisen koulutuksen kieltenopettajana?

Vastaus:

Minkä ammatillisen perustutkinnon tai -tutkintojen ruotsin opettajana toimit? **Vastaus:**

1 Montako lähiopetustuntia ruotsin pakollisella opintojaksolla on tällä hetkellä oppilaitoksessasi? **Vastaus:**

2 Onko lähiopetuksen määrä mielestäsi riittävää ammatillisen koulutuksen tutkinnon perusteiden asettamat tavoitteet huomioon ottaen? **Kyllä/Ei**

Perustelut:

3 Nykyisissä tutkintojen perusteissa asetettu ruotsin kielen pakollisen opintojakson osaamistavoite arvosanalle H2 Kielten oppimisen, opettamisen ja arvioinnin eurooppalaisen viitekehysten kielitaidon tasoasteikolla on A1.3-A2.1. Onko osaamistavoite mielestäsi opiskelijoiden keskimääräinen taitotaso huomioon ottaen

a) liian matala b) osittain sopiva c) täysin sopiva

d) hieman liian korkea e) selvästi liian korkea

Perustelut:

4 1.8.2015 voimaan astuvassa uusissa ammatillisen koulutuksen tutkintojen perusteissa oppilailta edellytettävä taitotaso nousee. Kirjoittamisen ja puhumisen osaamistavoite arvosanalle H2 on eurooppalaisen viitekehyksen kielitaidon tasoasteikolla A2.1. Luetun- ja kuullunymmärtämisen osaamistavoite on A2.2. Vaikuttaako vaatimustason nousu mielestäsi ruotsin kielen opetukseen? **Kyllä/Ei**

Jos vaikuttaa, niin miten? **Vastaus:**

5 1.8.2015 voimaan astuvissa uusissa ammatillisen koulutuksen tutkintojen perusteissa opintoviikot muuttuvat osaamispisteiksi. Ruotsin opintojakso muuttuu yhden opintoviikon opintojaksosta yhden osaamispisteen opintojaksoksi. Vaikuttaako tämä mielestäsi?

a) lähiopetuksen määrään? **Kyllä/Ei**, miten vaikuttaa: **Vastaus:**

b) opiskelijan itsenäisen opiskelun määrään? **Kyllä/Ei**, miten vaikuttaa: **Vastaus:**

c) opetuksen sisältöön? **Kyllä/Ei**, miten vaikuttaa: **Vastaus:**

d) työtapoihin opintojaksolla? **Kyllä/Ei**, miten vaikuttaa: **Vastaus:**

e) opettajan työmäärään? **Kyllä/Ei**, miten vaikuttaa: **Vastaus:**

f) ryhmäkokoihin? **Kyllä/Ei**, miten vaikuttaa: **Vastaus:**

g) muuhun, mihin? **Kyllä/Ei**, miten vaikuttaa: **Vastaus:**

h) muuta kommentoitavaa? **Vastaus:**

6 Riittääkö yhden osaamispisteen ruotsin opintojakso mielestäsi vaaditun taitotason saavuttamiseen? **Kyllä/Ei**

Perustelut:

7 Järjestetäänkö koulussasi ylimääräisiä/valinnaisia ruotsin opintojaksoja? **Kyllä/ Ei.**

Jos järjestetään, niin toteutuvatko ne? **Kyllä/Ei**

8 Kolmannen asteen koulutuksessa opiskelevan ruotsin kielen osaaminen oletetaan olevan eurooppalaisen viitekehyksen kielitaidon tasoasteikolla B1. Otetaanko oppilaitoksessasi huomioon jatko-opintoihin tähtäävien opiskelijoiden kielitaidon parantaminen tasolle B1? **Kyllä/Ei.**

Jos otetaan, niin miten? **Vastaus:**

9 Integroitko ruotsin kielen opetusta osaksi ammatillisten aineiden opetusta? **Kyllä/Ei.**

Jos vastasit kyllä, niin miten? **Vastaus:**

10 Pitäisikö ruotsin opetusta mielestäsi integroida ammatillisten aineiden opetukseen vai pitää se omana, erillisenä osaamisjaksonaan?

Pitäisi integroida/Ei pitäisi integroida

Perustelut:

11 Mitä hyviä/huonoja puolia ruotsin opetuksen integroimisesta ammatillisten aineiden opetukseen on mielestäsi?

Hyviä puolia:

Huonoja puolia:

12 Muuta kommentoitavaa ruotsin kielen opetuksesta ammatillisessa koulutuksessa?

Vastaus:

Vastaja: **a)** nainen **b)** mies

Ikä: **a)** 20 -29 **b)** 30 -39 **c)** 40 -49 **d)** 50 -59 **e)** 60 -

Koulutuksesi: **Vastaus:**

Kiitos, kun vastasit ja autoit minua kandidaatintutkielmassani!